

schopná a inteligentní exploatace moderních autorů i dílčích „dobových problémů“ byla relativním osvěžením v sousedství pologramotných textů o „životě kolem nás“. Je však třeba syntézy. Je tu, má intelektuální distanci druhé fáze, má však i sociabilitu té první, i když v souladu s rozkvětem diferenciacie přesazenou ze schůzí a brigád mládeže spíš do klubů, redakcí, kuloárů.

Jaká je speciální funkce literatury, kterou Kunderův *Žert* splňuje na výtečnou? Především ta, že představuje zásobárnu námětů pro konverzaci, vysvětlení doby, vysvětlení občanské přítomnosti a cest k ní, vysvětlení, které je všeobecně up to date a ještě jakoby o vteřinku napřed, které doslova visí ve vzduchu (nemá-li tiskárna mimořádné zdržení). A nepřináší přitom jen nějaké zpolitizované formule, ale atraktivní úvahy, aforismy, ironický šarm, skeptické hloubky. Je zároveň svou interpretací, jedinou možnou. Text není pro její přijetí špatně vyzbrojen. — Kýčářská partie o lidové písni, komice slavnosti, odcházení starého světa, jakési bývalé integrity (?), které není pojato s běžným sentimentem, ale s předstíráním tragikomické hloubky, kýčářské pojetí osudu Vladimírova, Kostkova, a především Luciina, sympaticky odporné vykreslení Zemánka, Heleny, figurek z vojny, to jsou věčné předpoklady pro hltavé přečtení. Je však cesta nejmenšího odporu nějakou zvláštní kvalitou? Pak by kniha o stejném rozsahu, nedopatřením zcela nepotištěná, plnila tuto úlohu daleko lépe a levněji. O kýči se dá mluvit především u závěrečné hudební produkce a jejího tragického zakončení (infarkt Vladimírův). — Vlezlost, dotěrnost šikovné evokace melancholické nálady vrhá zpětné světlo na celý text, který je rovněž takovou kadencí vyžadující citové porozumění: je to vlastně jedna jediná promluva, našeptávaná vmlouvavě do ucha za účasti příslušné dekorace, hudby, případně drog a ruky mluvčího, přátelsky položené na rameno konzumenta. Jak se pak můžeme divit, je-li účín zcela dokonalý: „Takže se nemůžeme dívat na tuto postavu (na hrdinu Žertu — J. L.) jako na cizího člověka — který ostatně může být některému čtenáři cizí svým způsobem myšlení, svou schopností cynického žertu nebo chladně vypočtené hry s druhým člověkem, zejména s ženou